

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) แบบศึกษาสองกลุ่ม วัดสองครั้ง (The Pretest-Posttest Design) เพื่อศึกษาถึงผลของ โปรแกรมส่งเสริมสัมพันธภาพ ระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ ในหญิงตั้งครรภ์ที่ถูกทารุณกรรม ต่อสัมพันธภาพระหว่างมารดา และทารกในครรภ์ โดยทำการศึกษาในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ที่ถูกทารุณกรรมขณะตั้งครรภ์ ที่เข้าพัก ณ สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี (บ้านพักฉุกเฉิน) ในระหว่างวันที่ 15 สิงหาคม 2548 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2548

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ หญิงตั้งครรภ์ที่ถูกทารุณกรรมในขณะที่ตั้งครรภ์ ปัจจุบัน ที่เข้าพัก ณ สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี (บ้านพักฉุกเฉิน) จำนวน 28 ราย

กลุ่มตัวอย่าง คือ หญิงตั้งครรภ์ที่เข้าพัก ณ สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี (บ้านพักฉุกเฉิน) มีสัญชาติไทย ไม่จำกัดศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ครอบคลุม จำนวนครั้งของการตั้งครรภ์และการคลอด และมีคุณสมบัติที่นำมาศึกษาค้างนี้

1. เป็นหญิงตั้งครรภ์ที่ถูกทารุณกรรมในขณะที่ตั้งครรภ์ปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ถึงรุนแรง ประเมินโดยใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินระดับความรุนแรงของการถูกทารุณกรรม (Severity of Violence Against Women Scale: SVAWS) ซึ่งสร้างขึ้นโดย มาร์แชล (Marshall, 1992)
2. อายุครรภ์ 20-34 สัปดาห์
3. มีการรับรู้ และสติสัมปชัญญะปกติ
4. สามารถพูดหรือสื่อความหมายเข้าใจได้
5. ยินดีเข้าร่วมการวิจัย

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การประมาณขนาดตัวอย่างที่ต้องการตามข้อเสนอแนะของ โพลิต และฮังเลอร์ (Polit & Hungler, 1999) โดยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบบทดลองซึ่งมีการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม ควรมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มอย่างน้อยที่สุดกลุ่มละ 10 ราย

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยทำการสุ่มแบบไม่คืนที่จากหญิงตั้งครรภ์ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กำหนดจำนวน 20 ราย แล้วนำมาสุ่มอย่างง่ายเพื่อแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม (Random Assignment) คือ กลุ่มทดลองจำนวน 10 ราย และกลุ่มควบคุมจำนวน 10 ราย โดยทำการศึกษาในกลุ่มควบคุมจนครบ 10 ราย แล้วจึงทำการศึกษาในกลุ่มทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามเพื่อประเมินระดับความรุนแรงของการถูกทารุณกรรม (Severity of Violence Against Women Scale: SVAWS) เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยแปลและเรียบเรียงจากแบบสอบถามเพื่อประเมินระดับความรุนแรงของการถูกทารุณกรรม ของ มาร์แชล (Marshall, 1992) ซึ่งประกอบด้วย 46 ข้อคำถาม โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 (ข้อที่ 1-19) เป็นเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดการใช้ความรุนแรงแบ่งเป็น 4 มิติ คือ พฤติกรรมที่แสดง/ เป็นสัญลักษณ์ของการใช้ความรุนแรง เหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดการใช้ความรุนแรงในระดับเล็กน้อย เหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดการใช้ความรุนแรงในระดับปานกลาง และ เหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดการใช้ความรุนแรงในระดับรุนแรง

ส่วนที่ 2 (ข้อที่ 20-46) เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเมื่อมีการใช้ความรุนแรง แบ่งออกเป็น 5 มิติ คือ พฤติกรรมในระดับที่ไม่รุนแรง พฤติกรรมในระดับเล็กน้อย พฤติกรรมในระดับปานกลาง พฤติกรรมในระดับรุนแรง และการใช้ความรุนแรงทางเพศ

แบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งคำตอบออกเป็น 4 ระดับ คือ (1) ไม่เคยเลย ไปจนถึง (4) บ่อย ๆ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (Marshall, 1992)

ไม่เคยเลย	ให้ 1 คะแนน
ครั้งเดียว	ให้ 2 คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	ให้ 3 คะแนน
บ่อย ๆ	ให้ 4 คะแนน

การแปลผลคะแนนใช้คะแนนรวมในแต่ละส่วนของแบบสอบถามเป็นตัวประเมินระดับความรุนแรง ดังนี้ (Marshall, 1992)

46-92 คะแนน	รุนแรงระดับเล็กน้อย
93-138 คะแนน	รุนแรงระดับปานกลาง

139-184 คะแนน รุนแรงระดับรุนแรง

2. แผนการสอน เพื่อใช้เป็นแผนในการให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างหญิงตั้งครรภ์ที่ถูกทารุณกรรมต่อทารกในครรภ์ โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษา ค้นคว้า เอกสาร งานวิจัย วารสาร และหนังสือต่าง ๆ

3. สมุดภาพ ประกอบด้วยรูปภาพที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับแผนการสอนใช้เป็นอุปกรณ์ประกอบการสอน

4. หนังสือคู่มือส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ เพื่อใช้เป็นเอกสารแจกให้หญิงตั้งครรภ์กลุ่มทดลองภายหลังการสอนเพื่อนำไปทบทวนและปฏิบัติด้วยตนเอง

5. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัว สถานภาพสมรส ระยะเวลาของการสมรส ลักษณะครอบครัว อายุครรภ์ การฝากครรภ์ จำนวนครั้งของการตั้งครรภ์ การวางแผนการตั้งครรภ์

6. แบบสอบถามประวัติการทารุณกรรม ประกอบด้วย ประวัติการทารุณกรรมในวัยเด็ก การใช้ความรุนแรงในครอบครัว ประวัติการทารุณกรรมในระยะ 1 ปีก่อนการตั้งครรภ์ ประวัติการทารุณกรรมในขณะตั้งครรภ์ สาเหตุที่ตัดสินใจเข้าพัก ณ บ้านพักฉุกเฉิน อายุครรภ์เมื่อเข้าพัก ณ บ้านพักฉุกเฉิน การวางแผนการเลี้ยงดูบุตร การใช้ชีวิต และการวางแผนการดำเนินชีวิต หลังคลอด

7. แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างหญิงตั้งครรภ์และทารกในครรภ์ เป็นแบบวัดของ กนกทิพย์ คุณระวีนิพนธ์ (2538 อ้างถึงใน ศิริกุล อิศรานุรักษ์, 2542) ซึ่งแปลและเรียบเรียงมาจากแบบวัดสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในระยะตั้งครรภ์ของ แกรนเลย์ (Cranley, 1981) ประกอบด้วยข้อคำถาม 24 ข้อ แบ่งเป็น 5 หมวด คือ การมีปฏิสัมพันธ์กับทารกในครรภ์ การอุทิศตนเองเพื่อทารกในครรภ์ การยอมรับความเป็นบุคคลของตนเองและทารกในครรภ์ การแสดงความสนใจต่อลักษณะรูปร่างหน้าตาของทารกในครรภ์ และการแสดงบทบาทการเป็นมารดา ลักษณะของแบบวัดนี้เป็นข้อความที่มีลักษณะในด้านบวกจำนวน 22 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 1-7, 9-21, 23-24 และข้อความที่มีลักษณะในด้านลบจำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 8 และ 22 การให้คะแนนขึ้นอยู่กับข้อความดังนี้ คือ

7.1 ข้อความมีลักษณะในด้านบวก ให้คะแนนดังนี้

ไม่เป็นความจริงเลย	ให้ 1 คะแนน
เป็นความจริงเพียงเล็กน้อย	ให้ 2 คะแนน
เป็นความจริงเพียงครึ่งหนึ่ง	ให้ 3 คะแนน
เป็นความจริงส่วนมาก	ให้ 4 คะแนน

เป็นความจริงมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

7.2 ข้อความมีลักษณะในด้านลบ ให้คะแนนดังนี้

ไม่เป็นความจริงเลย ให้ 1 คะแนน

เป็นความจริงเพียงเล็กน้อย ให้ 2 คะแนน

เป็นความจริงเพียงครึ่งหนึ่ง ให้ 3 คะแนน

เป็นความจริงส่วนมาก ให้ 4 คะแนน

เป็นความจริงมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

คะแนนสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์เป็นคะแนนรวมจากแบบวัด

ความผูกพันระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ ซึ่งมีค่าต่ำสุด 24 คะแนน และ มีค่าสูงสุด 120

คะแนน คะแนนรวมสูงแสดงว่าสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ดี คะแนนรวมน้อย

แสดงว่าสัมพันธภาพระหว่างหญิงตั้งครรภ์และทารกในครรภ์ไม่ดี

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยทดสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการหาความตรงในเนื้อหา (Content Validity) และความเที่ยงของแบบวัด (Reliability) ดังนี้

1. การหาความตรงในเนื้อหา (Content Validity) นำแผนการสอน สมุดภาพ หนังสือ คู่มือการส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ และแบบสอบถามเพื่อประเมินระดับความรุนแรงของการถูกละเมิดกรรมให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมของภาษา ความครอบคลุมของเนื้อหา และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การหาความเที่ยง (Reliability)

2.1 แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ พบว่า กนกทิพย์ คุธนะวนิชพงษ์ (2538 อ้างถึงใน ศิริกุล อิศรานุรักษ์, 2542) ได้นำไปทดสอบกับหญิงตั้งครรภ์จำนวน 10 ราย แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา พบว่าแบบวัดสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกมีค่าความเชื่อมั่น .97 และในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแบบแบบวัดสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ไปทดสอบความเชื่อมั่นกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 30 ราย แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่าแบบวัดสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .91

2.2 แบบสอบถามเพื่อประเมินระดับความรุนแรงของการถูกละเมิดกรรม ผู้วิจัยนำไปทดสอบความเชื่อมั่นกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 30 ราย แล้วนำมาหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า แบบสอบถามเพื่อประเมินระดับความรุนแรงของการถูกละเมิดกรรมมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .75

วิธีการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ถึง ผู้อำนวยการสมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี (บ้านพักฉุกเฉิน) เพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บข้อมูล และขออนุญาตในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ภายหลังจากได้รับการอนุมัติแล้ว ผู้วิจัยพบผู้อำนวยการสมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี (บ้านพักฉุกเฉิน) เพื่อชี้แจงรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย

2. ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองโดยประเมินระดับความรุนแรงของการถูกละเมิดกรรมด้วยแบบสอบถามเพื่อประเมินระดับความรุนแรงของการถูกละเมิดกรรม เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้

3. ดำเนินการทดลองประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

3.1 เริ่มทำการศึกษาในหญิงตั้งครรภ์กลุ่มควบคุมจำนวน 10 รายก่อน โดย

การพบครั้งที่ 1 สร้างสัมพันธภาพ ผู้วิจัยแนะนำตนเอง ขอความร่วมมือในการทำวิจัย โดยบอกวัตถุประสงค์และขั้นตอนในการทำวิจัย หลังจากหญิงตั้งครรภ์ตกลงเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ การพบครั้งที่ 2 ภายหลังจากการพบครั้งที่ 1 เป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยติดตามให้หญิงตั้งครรภ์ได้รับการดูแลในขณะตั้งครรภ์ตามปกติ

การพบครั้งที่ 3 ภายหลังจากการพบครั้งที่ 2 เป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ ติดตามให้ได้รับการดูแลในขณะตั้งครรภ์ตามปกติ ผู้วิจัยบอกสิ้นสุดการวิจัยและขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ หลังจากนั้นผู้วิจัยแจกแบบวัดสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ให้หญิงตั้งครรภ์กลุ่มควบคุมตอบอีกครั้ง และมีการสอนโดยการให้ความรู้ตามแผนการสอนเช่นเดียวกับหญิงตั้งครรภ์ในกลุ่มทดลอง และแจกหนังสือคู่มือให้หญิงตั้งครรภ์กลับไปทบทวนและปฏิบัติด้วยตนเอง

3.2 เริ่มทำการศึกษาในหญิงตั้งครรภ์กลุ่มทดลอง จำนวน 10 ราย โดย

การพบครั้งที่ 1 สร้างสัมพันธภาพ ผู้วิจัยแนะนำตนเอง ขอความร่วมมือในการทำวิจัย โดยบอกวัตถุประสงค์และขั้นตอนในการทำวิจัย หลังจากหญิงตั้งครรภ์ตกลงเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัย

แจกแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว แบบวัดสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ หลังจากนั้นผู้วิจัยพบหญิงตั้งครรภ์ในห้องที่เป็นสัดส่วน ชักถาม และดำเนินการทดลองโดยการให้ความรู้ตามแผนการสอนครั้งที่ 1 แล้วแจกหนังสือคู่มือให้หญิงตั้งครรภ์กลับไปทบทวนและปฏิบัติด้วยตนเอง

การพบครั้งที่ 2 ภายหลังการพบครั้งที่ 1 เป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยพบหญิงตั้งครรภ์ ชักถาม ประเมินผลเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมของการพบครั้งที่ 1 ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะคำแนะนำในส่วนที่ยังบกพร่อง หลังจากนั้นให้ความรู้ตามแผนการสอนครั้งที่ 2

การพบครั้งที่ 3 ภายหลังการพบครั้งที่ 1 เป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยพบหญิงตั้งครรภ์ ชักถาม ประเมินผลเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมของการพบครั้งที่ 2 ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะคำแนะนำในส่วนที่ยังบกพร่อง ผู้วิจัยบอกสิ้นสุดการวิจัยและขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ หลังจากนั้นผู้วิจัยแจกแบบวัดสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ให้หญิงตั้งครรภ์ตอบอีกครั้ง

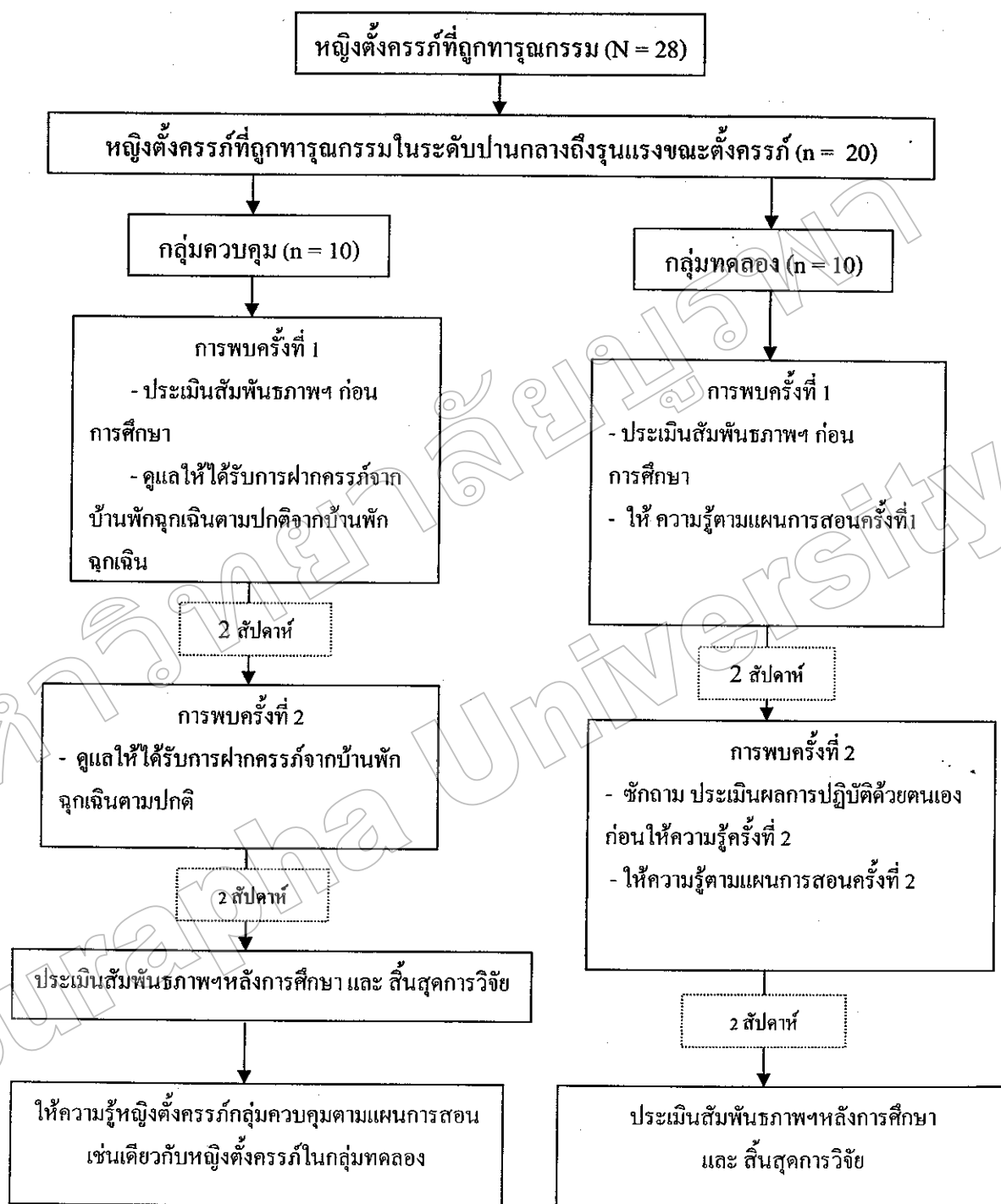
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย โดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย และในการดำเนินการวิจัยผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล ตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการเก็บข้อมูล จนกระทั่งนำเสนอผลการวิจัย กล่าวคือ ในการขอความร่วมมือเป็นผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลและแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากผลการวิจัยต่อส่วนรวม คุณค่าของข้อมูลที่ได้รับจากผู้ให้ข้อมูล ขั้นตอนของการเก็บข้อมูล บอกให้ทราบถึงรูปแบบของโปรแกรมการส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างหญิงตั้งครรภ์และทารกในครรภ์ ระยะเวลาที่คาดว่าจะใช้ในการเก็บข้อมูล สถานที่ในการเก็บข้อมูล การรักษาความลับด้วยการทำลายข้อมูลเมื่อสิ้นสุดการวิจัย การนำข้อมูลไปอภิปรายหรือพิมพ์เผยแพร่ในภาพรวม และเป็นการเสนอเฉพาะในเชิงวิชาการ โดยไม่เปิดเผยชื่อหรือลักษณะส่วนบุคคล ที่จะนำไปสู่การรู้จักผู้ให้ข้อมูล พร้อมกับย้ำให้มั่นใจว่าไม่ว่าผลการตัดสินใจของหญิงตั้งครรภ์จะเป็นอย่างไรก็ไม่มีผลกระทบหรือผลเสียใดๆ ต่อหญิงตั้งครรภ์ โดยผู้วิจัยได้ให้อีกาสหญิงตั้งครรภ์ได้ซักถามข้อข้องใจเพิ่มเติมอย่างกระฉ่าง และมีเวลาในการคิดทบทวนก่อนตัดสินใจให้คำตอบด้วยความสมัครใจของตนเอง

เมื่อหญิงตั้งครรภ์ยินดีให้ความร่วมมือ ผู้วิจัยได้ขออนุญาตบันทึกการให้ความยินยอมในแบบฟอร์มการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งนัดหมายวัน เวลา และสถานที่เพื่อดำเนินการวิจัย ในระหว่างการดำเนินการวิจัยหญิงตั้งครรภ์สามารถบอกยุติการให้ความร่วมมือในขั้นตอนใด ๆ ของการวิจัย และขอข้อมูลกลับคืนได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องบอกเหตุผลและไม่เกิดผลเสียต่อหญิงตั้งครรภ์

หญิงตั้งครรภ์ในกลุ่มควบคุมเมื่อสิ้นสุดการวิจัยและมีการประเมินสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจัดให้มีการให้ความรู้ตามแผนการสอนเช่นเดียวกับหญิงตั้งครรภ์ในกลุ่มทดลอง และแจกหนังสือคู่มือให้หญิงตั้งครรภ์กลับไปทบทวนและปฏิบัติด้วยตนเอง

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ภาพที่ 2 ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเอสพีเอสเอส (Statistical Package for the Social Sciences: SPSS) ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป ข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ ระดับความรุนแรงของการถูกทารุณกรรม และประวัติการถูกทารุณกรรมในอดีต นำเสนอเป็นแบบ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารกในครรภ์ก่อน และหลังให้โปรแกรม ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองด้วยสถิติทดสอบทีแบบอิสระจากกัน (Independent t-Test) ที่ระดับนัยสำคัญ .05